

Polježice bb, 21 410 Postira - Brač
tel.: (021) 632-106, fax.: (021) 632-106
ravnatelj@nazor-postira.hr
www.nazor-postira.hr

PROTOKOL

O POSTUPANJU ŠKOLE U KRIZNIM SITUACIJAMA

Postira, siječanj 2021.

Sadržaj

1. Opće prihvaćena definicija nasilja	3
2. Postupak u slučaju nasilja među djecom	5
3. Postupak u slučaju običnog vršnjačkog sukoba.....	7
4. Postupak u slučaju saznanja ili sumnje na nasilje u obitelji	9
5. Postupak u slučaju nasilja odrasle osobe prema učeniku u školi.....	10
6. Postupak u slučaju nasilja odrasle osobe nad odraslom osobom u školi.....	11
7. Postupak u slučaju nasilja učenika prema radniku škole	11
8. Evidencija o sukobima i nasilju u školi.....	12
DODATAK 1 – Uloge i odgovornosti radnika škole i učenika u situacijama nasilja.....	13
DODATAK 2 – Razine nasilja i pripadajući postupci	16
DODATAK 3 – Hodogram u slučaju vršnjačkog sukoba i/ili nasilja među učenicima	19
Obrazac za prijavu sukoba i/ili nasilja u školi.....	20
Obrazac za opis događaja	21

Članak 1.

1. UVOD

Protokol se odnosi na prevenciju mogućih situacija povećanog rizika, kao i na postupanje u konkretnim situacijama s ciljem zaštite djece, kao i svih djelatnika koji o njima skrbe u procesu odgoja i obrazovanja. Temelji se na odredbama *Zakona o odgoju i obrazovanju u osnovnoj i srednjoj školi*, *Zakona o zaštiti od nasilja u obitelji*, *Zakona o radu*, *Kaznenom zakonu*, na sadržaju i obavezama propisanim *Programom aktivnosti za sprječavanje nasilja među djecom i mladima* kojeg je donijela Vlada Republike Hrvatske 25. veljače 2004., na sadržaju *Pravilnika o načinu postupanja odgojno-obrazovnih radnika školskih ustanova u poduzimanju mjera zaštite prava učenika te prijave svakog kršenja tih prava nadležnim tijelima*, ali i drugim podzakonskim aktima škole. On utvrđuje obveze i odgovornosti, kao i načine postupanja tj. što treba činiti ravnatelj, stručni suradnik, učitelj, učenik, drugi djelatnik škole ili roditelj (skrbnik djeteta). Protokol, kao dio *Pravilnika o kućnom redu škole*, treba biti izvješten na vidnom i svima dostupnom mjestu u školi. O načinima i koracima postupanja svih sudionika u procesu odgoja i obrazovanja potrebno je upoznati učenike na satovima razrednika te roditelje na prvom roditeljskom sastanku svake školske godine

Članak 2.

2. OPĆE PRIHVATLJIVA DEFINICIJA NASILJA

Nasiljem među djecom i mladima smatra se svako namjerno fizičko ili psihičko nasilno ponašanje usmjereno prema djeci i mladima od strane njihovih vršnjaka učinjeno s ciljem povrjeđivanja, a koje se, neovisno o mjestu izvršenja, može razlikovati po obliku, težini, intenzitetu i vremenskom trajanju i koje uključuje ponavljanje istog obrasca i održava neravnoopravan odnos snaga (jači protiv slabijih ili grupa protiv pojedinca).

Nasiljem među djecom i mladima smatra se osobito:

- namjerno uzrokovani fizički napad u bilo kojem obliku, primjerice udaranje, guranje, gađanje, šamaranje, čupanje, zaključavanje, napad različitim predmetima, pljuvanje i slično bez obzira je li kod napadnutog djeteta nastupila tjelesna povreda ili ne;

- psihičko i emocionalno nasilje prouzročeno opetovanim ili trajnim negativnim postupcima od strane jednog djeteta ili više djece. Negativni postupci su: ogovaranje, nazivanje pogrđnim imenima, ismijavanje, zastrašivanje, izrugivanje, namjerno zanemarivanje i isključivanje iz skupine kojoj pripada ili isključivanje i zabranjivanje sudjelovanja u različitim aktivnostima s ciljem nanošenja patnje ili boli, širenje glasina s ciljem izolacije djeteta od ostalih učenika, oduzimanje stvari ili novaca, uništavanje ili oštećivanje djetetovih stvari, ponižavanje, naređivanje ili zahtijevanje poslušnosti ili na drugi način dovođenje djeteta u podređeni položaj, kao i sva druga ponašanja počinjena od djeteta i mlade osobe (unutar kojih i spolno uznemiravanje i zlostavljanje) kojima se drugom djetetu namjerno nanosi fizička i duševna bol ili sramota.

Nasilje podrazumijeva šest definirajućih čimbenika:

- namjera da se drugom nanese šteta ili ozljeda;
- intenzitet i trajanje (opetovanost nasilničkog ponašanja);
- moć nasilnika (nerazmjer obzirom na dob, snagu, brojčana nadmoć);
- ranjivost i nemoć žrtve;
- manjak podrške;
- posljedice.

U svim slučajevima nasilja među djecom koji su definirani navedenim čimbenicima škola je dužna postupati u skladu s Protokolom o postupanju u slučaju nasilja među djecom i mladima kojeg je donijela Vlada Republike Hrvatske u listopadu 2004.

Članak 3.

Koordinatori protokola o postupanju škole u kriznim situacijama su : pedagog i/ili defektolog.

Članak 4.

3. POSTUPAK U SLUČAJU NASILJA MEĐU DJECOM

U svim slučajevima nasilja među djecom koji su definirani čimbenicima koji neki postupak čine nasiljem, škola je dužna postupati u skladu s Protokolom o postupanju u slučaju nasilja među djecom i mladima kojeg je donijela Vlada Republike Hrvatske u listopadu 2004.godine.

U slučaju nasilja među djecom u školi svi djelatnici škole dužni su:

- odmah prekinuti nasilno ponašanje učenika i odvojiti učenike;
- pružiti pomoć i podršku učeniku koji je doživio nasilje;
- obavijestiti o događaju razrednika, stručnog suradnika škole ili ravnatelja.

U slučaju prijave nasilja ili dojave o nasilju među djecom stručni suradnici škole i ravnatelj dužni su:

- odmah poduzeti sve mjere da se zaustavi i prekine aktualno nasilno postupanje prema djetetu, a u slučaju potrebe zatražiti pomoć drugih djelatnika škole ili po potrebi pozvati djelatnike policije;
- ukoliko je dijete povrijeđeno u mjeri koja zahtijeva liječničku intervenciju ili pregled ili se prema okolnostima slučaja može razumno pretpostaviti ili posumnjati da su takva intervencija ili pregled potrebni, odmah pozvati službu hitne liječničke pomoći ili na najbrži mogući način, koji ne šteti zdravlju djeteta, prepratiti ili osigurati pratnju djeteta od strane stručne osobe liječniku te sačekati liječnikovu preporuku o daljnjem postupanju i dolazak djetetovih roditelja ili zakonskih zastupnika;
- odmah po prijavljenom nasilju o tome obavijestiti roditelje djeteta ili zakonske zastupnike te ih upoznati sa svim činjenicama i okolnostima koje je do tada doznala i izvijestiti ih o aktivnostima koje će se poduzeti;
- po prijavi, odnosno dojavi nasilja odmah obaviti razgovor s djetetom koje je žrtva nasilja, a u slučaju da je postojala liječnička intervencija, uz dogovor s liječnikom, čim to bude moguće. Ovi razgovori s djetetom obavljaju se uvijek u nazočnosti nekog od stručnih

djelatnika škole, a na način da se postupa posebno brižljivo, poštujući djetetovo dostojanstvo i pružajući mu potporu;

- roditeljima ili zakonskim zastupnicima djeteta koje je žrtva vršnjačkog nasilja dati obavijesti o mogućim oblicima savjetodavne i stručne pomoći djetetu u odgojno-obrazovnoj ustanovi i izvan nje, a s ciljem potpore i osnaživanja djeteta te prorade traumatskog doživljaja;
- obaviti razgovor s drugom djecom ili odraslim osobama koje imaju spoznaja o učinjenom nasilju te utvrditi sve okolnosti vezane uz oblik, intenzitet, težinu i vremensko trajanje nasilja;
- ukoliko se radi o osobito teškom obliku, intenzitetu ili dužem vremenskom trajanju nasilja, koje može izazvati traumu i kod druge djece koja su svjedočila nasilju, savjetovati se s nadležnom stručnom osobom ili službom poraditi i pomoći djeci, svjedocima nasilja;
- što žurnije obaviti razgovor s djetetom koje je počinilo nasilje, ukazati djetetu na neprihvatljivost i štetnost takvog ponašanja te ga savjetovati i poticati na promjenu takvog ponašanja, a tijekom razgovora posebno obratiti pozornost iznosi li dijete neke okolnosti koje bi ukazivale da je dijete žrtva zanemarivanja ili zlostavljanja u svojoj obitelji ili izvan nje, u kojem slučaju će se odmah izvijestiti centar za socijalnu skrb, a po potrebi ili sumnji na počinjenje kažnjive radnje izvijestiti policiju ili nadležno državno odvjetništvo, a škola će poduzeti sve mjere za pomirenje djece i za stvaranje tolerantnog, prijateljskog ponašanja u školi;
- pozvati roditelje ili zakonske zastupnike djeteta koje je počinilo nasilje, upoznati ih s događajem, kao i s neprihvatljivošću i štetnošću takvog ponašanja, savjetovati ih s ciljem promjene takvog ponašanja djeteta te ih pozvati na uključivanje u savjetovanje ili stručnu pomoć unutar škole ili izvan nje (centri za socijalnu skrb, poliklinike za zaštitu djece, obiteljska savjetovališta i slično) i izvijestiti ih o obvezi škole da slučaj prijavi nadležnom Centru za socijalnu skrb, Uredima državne uprave u županijama, policiji ili nadležnom državnom odvjetništvu;
- poduzetim aktivnostima, razgovorima, izjavama te svojim opažanjima sačiniti službene bilješke, kao i voditi odgovarajuće evidencije zaštićenih podataka koje će se dostaviti na zahtjev drugim nadležnim tijelima te o događaju izvijestiti Učiteljsko vijeće škole.

Članak 5.

Nužno je razlikovati nasilje (zlostavljanje) među djecom i mladima od običnog sukoba vršnjaka.

Obični sukob vršnjaka ima sljedeća obilježja:

1. nema elemenata navedenih za nasilništvo: radi se o sukobu vršnjaka koji oni ne rješavaju na miran, nego na neki drugi način; ne postupaju jedan prema drugome s namjerom ozljeđivanja ili nanošenja štete; nema nerazmjera moći; nema težih posljedica za djecu u sukobu;
2. djeca ne inzistiraju da mora biti po njihovom po svaku cijenu;
3. mogu dati razloge zašto su u sukobu;
4. ispričaju se ili prihvate rješenje u kojem nema pobjednika i poraženog;
5. slobodno pregovaraju da bi zadovoljili svoje potrebe;
6. mogu promijeniti temu i otići iz situacije u kojoj je došlo do sukoba.

Članak 6.

4. POSTUPAK U SLUČAJU OBIČNOG VRŠNJAČKOG SUKOBA

U slučaju običnog vršnjačkog sukoba svaki djelatnik škole dužan je:

1. odmah prekinuti sukob među učenicima,
2. obavijestiti o sukobu razrednika, pedagoga, voditelja ili ravnatelja škole,
3. razrednik, pedagog, voditelj i/ili ravnatelj dužan je obaviti razgovore sa sukobljenim učenicima,
4. predložiti učenicima da se međusobno ispričaju, prihvate rješenje u kojem nitko neće „pobijediti“ te da jedan drugom nadoknade eventualnu štetu (restitucija),
5. tražiti od učenika da popune odgovarajući obrazac o događaju,
6. u slučaju da učenik češće dolazi u takve sukobe s vršnjacima razrednik i stručni suradnikpedagog će pozvati roditelje u Školu s ciljem prevladavanja takve situacije i pomoći učeniku,
7. prema potrebi učenik će biti uključen u dodatni rad (savjetodavni rad, pedagoška i/ili psihološku pomoć) u Školi ili izvan Škole u dogovoru s roditeljima/skrbnicima,

8. ako učenik učestalo krši pravila, ne poštuje dogovore, ne prihvaća restituciju, Škola će primijeniti odgovarajuće pedagoške mjere u skladu s Pravilnikom o kriterijima za izricanje pedagoških mjera,
9. u slučaju da sve prethodno navedene mjere ne dovedu do poboljšanja ponašanja učenika i u slučaju nesuradnje roditelja/skrbnika Škola će postupiti po točki 2. Protokola o postupanju u slučaju nasilja među djecom i mladima (dokument Vlade Republike Hrvatske, listopad 2004.).

5. POSTUPAK U SLUČAJU SAZNANJA ILI SUMNJE NA NASILJE U OBITELJI

U slučaju da neki djelatnik škole dobije informaciju ili ima sumnju da je dijete unutar obitelji izloženo ili svjedoči nasilnom ponašanju nekog člana obitelji ili je zanemareno, taj djelatnik je dužan, u skladu s čl. 5 Zakona o zaštiti od nasilja u obitelji (NN 116/03), odmah o tome obavijestiti razrednika, ravnatelja i stručne suradnike škole.

Ravnatelj i stručni suradnici su dužni:

- obaviti razgovor s djetetom ako je dostupno i tijekom razgovora upoznati i dijete s daljnjim postupanjem;
- pozvati djetetove roditelje odmah na razgovor i upoznati ih sa značajnim saznanjima i informacijama koje djelatnici škole posjeduju – ako je dijete zlostavljao jedan roditelj, upoznati s time drugog roditelja;
- upozoriti roditelje na neprihvatljivost i štetnost takvog ponašanja i informirati ih o obvezi škole da slučaj prijavi nadležnom Centru za socijalnu skrb (CZSS), policiji i Upravnom odjelu za obrazovanje, šport, socijalnu skrb i civilno društvo;
- ako su roditelji spremni za suradnju, uključiti ih u savjetovanje unutar škole ili im preporučiti odgovarajuće ustanove;
- ako je dijete zlostavljano od oba roditelja ili postoji sumnja na takvo zlostavljanje, odmah obavijestiti o tome CZSS i postupati dalje u dogovoru s CZSS;
- ako roditelji odbijaju suradnju, o tome informirati CZSS, Upravni odjel za prosvjetu, kulturu, tehničku kulturu i sport SDŽ
- ako je djetetu potrebna pomoć ili pregled liječnika, s djetetom liječniku idu roditelj (ako je dostupan i ako ne postoji sumnja da je on zlostavljač) ili predstavnik škole tj. CZSS;
- tijekom razgovora s djetetom stručni suradnik mora voditi službenu zabilješku koju uz ravnatelja potpisuje i stručni suradnik koji je obavio razgovor i razrednik ili druga povjerljiva osoba;
- surađivati s nadležnim CZSS i djelovati usklađeno u cilju dobrobiti djeteta.

Članak 8.

6. POSTUPAK U SLUČAJU NASILJA ODRASLE OSOBE PREMA UČENIKU/CIMA U ŠKOLI

U slučaju kada postoji sumnja ili je učenik doživio zlostavljanje od strane odrasle osobe u školi (djelatnika škole, svog roditelja ili roditelja drugog učenika odnosno nepoznate osobe), radnik škole obavezan je:

- odmah pokušati prekinuti nasilno postupanje prema djetetu;
- ako u tome ne uspije, odmah pozvati ravnatelja, stručnog suradnika škole ili drugog djelatnika škole kako bi pokušali prekinuti nasilno postupanje prema djetetu i obavijestiti policiju;
- ako uspije prekinuti nasilno ponašanje prema djetetu, o tome obavijestiti ravnatelja ili Tim škole;
- upozoriti osobu koja se ponaša nasilno na neprihvatljivost i štetnost takvog ponašanja i informirati je o obvezi škole da slučaj prijavi nadležnom CZSS, policiji, Upravnom odjelu za obrazovanje, šport, socijalnu skrb i civilno društvo te Ministarstvo znanosti i obrazovanja;
- o događaju obavijestiti CZSS, policiju, Upravni odjel za prosvjetu, kulturu, tehničku kulturu i sport SDŽ te Ministarstvo znanosti i obrazovanja
- stručni suradnik dužan je obaviti razgovor s djetetom odmah po saznanju o događaju sa ciljem normaliziranja osjećaja djeteta i sprečavanja dugoročnih posljedica traume te tijekom razgovora s djetetom voditi službenu zabilješku koju uz ravnatelja potpisuje i stručni suradnik koji je obavio razgovor i razrednik ili druga povjerljiva osoba;
- kada stručni suradnik obavi razgovor s djetetom ravnatelj, stručni suradnik, razrednik ili član Učiteljskog vijeća trebaju o događaju odmah obavijestiti roditelje djeteta (ili drugog roditelja ako se jedan od roditelja nasilno ponašao u školi prema vlastitom djetetu) i pozvati ih da dijete odvedu kući te ih informirati o eventualnoj potrebi uključivanja djeteta i roditelja u savjetovanje i stručnu pomoć u školi ili van škole;

- u slučaju da je dijete ozlijeđeno ili postoji sumnja da bi moglo biti ozlijeđeno, treba ga odvesti na liječnički pregled, pri čemu s njim u pratnji ide roditelj (ako je dostupan) ili predstavnik škole ili CZSS.

Članak 9.

7. POSTUPAK U SLUČAJU NASILNOG PONAŠANJA ODRASLE OSOBE NAD ODRASLOM OSOBOM U ŠKOLI

U slučaju nasilnog ponašanja odrasle osobe (roditelja učenika, nepoznate osobe, djelatnika škole) prema drugoj odrasloj osobi u školi (roditelju učenika ili djelatniku škole) te u slučaju da postoje informacije da odrasla osoba u prostor škole unosi oružje ili druge predmete koji mogu ugroziti sigurnost osoba i imovine u školi, djelatnik škole koji ima tu informaciju ili je nazočan mora:

- odmah pokušati prekinuti nasilno ponašanje;
- upozoriti osobu koja se nasilno ponaša na neprihvatljivost i štetnost takvog ponašanja tj. unošenja opasnih predmeta u prostor škole i zatražiti od nje da napusti prostor škole;
- ako u tome neusprije, odmah pozvati ravnatelja škole, stručnog suradnika ili drugog djelatnika škole kako bi pokušali prekinuti nasilno ponašanje i obavijestiti policiju;
- ako uspije prekinuti nasilno ponašanje, odmah o tome obavijestiti ravnatelja ili stručnog suradnika
- događaju obavijestiti policiju, CZSS, Upravni odjel za obrazovanje, šport, socijalnu skrb i civilno društvo te Ministarstvo znanosti i obrazovanja

Članak 10.

8. POSTUPAK U SLUČAJU NASILJA UČENIKA PREMA DJELATNIKU/CIMA ŠKOLE

U slučaju da je radnik škole doživio nasilje ili prijetnju nasiljem od strane učenika škole, on treba o tome izvijestiti ravnatelja ili stručne suradnike.

Oni će:

- razgovarati s učenikom u prisustvu razrednika i voditi službenu zabilješku o razgovoru;

- odmah obavijestiti roditelje učenika te ih upozoriti na neprihvatljivost takvog ponašanja;
- prema učeniku poduzeti odgovarajuće pedagoške mjere koje će donijeti Učiteljsko vijeće u skladu s Pravilnikom o pedagoškim mjerama;
- uključiti učenika u stručni tretman u školi ili u dogovoru s roditeljima u ustanovi i izvan škole;
- o svemu izvijestiti CZSS i Upravni odjel za prosvjetu, kulturu, tehničku kulturu i sport SDŽ, a po potrebi i policiju;
- ako je riječ o prijetnjama nasiljem ili o nasilju u školi, zbog čega je škola uključila i policiju, o takvim situacijama je potrebno prvo usmeno, a zatim i pismenom bilješkom (na propisanom obrascu) izvijestiti Upravni odjel za prosvjetu, kulturu, tehničku kulturu i sport SDŽ te Ministarstvo znanosti i obrazovanja;
- u slučaju kriznih događaja – iznenadan i rijedak događaj koji djeluje izrazito uznemirujuće i stresno na veći broj ljudi tako da ne mogu sami izaći na kraj iz kriznog stanja pomoću uobičajenih mehanizama suočavanja, već trebaju pomoć izvana, ravnatelj ili stručni suradnik dužni su savjetovati se s nadležnom i stručnom osobom ili Timom za krizne intervencije (KRIN).

Članak 11.

9. EVIDENCIJA O SUKOBIMA I NASILJU U ŠKOLI

Škola vodi posebnu evidenciju o sukobima i nasilju u školi. Taj obrazac popunjava član Učiteljskog vijeća koji je nazočio ili bio obaviješten o događaju neposredno nakon istog (obrazac PSNŠ).

Svaka osoba (učenik, učitelj ili drugi djelatnik škole) koja je izazvala sukob ili nasilje popunjava neposredno nakon događaja obrazac (OD) te ga predaje ravnatelju ili stručnom suradniku škole. Navedeni obrasci su sastavni dio izvješća škole o događaju.

Obrasci Opis događaja (OD) i Prijava o sukobu i nasilju u školi (PSNŠ) nalaze se u prilogima ovog Protokola.

DODATAK 1 - ULOGE I ODGOVORNOSTI RADNIKA ŠKOLE I UČENIKA U SITUACIJAMA NASILJA

U slučaju nasilja i zlostavljanja među učenicima u školi, svi radnici škole dužni su:

1. zatražiti od sukobljenih da odmah prekinu nasilno ponašanje odlučnim, ali mirnim glasom;
2. odvojiti učenike, spriječiti međusobni fizički kontakt ili nasilno ponašanje, pa i mogući kontakt očima;
3. od ostalih učenika zatražiti da se raziđu, koristeći pri tome miran, ali odlučan ton;
4. pružiti pomoć povrijeđenom učeniku;
5. obavijestiti razrednika o događaju, a po potrebi obavijestiti i stručnog suradnika škole ili ravnatelja.

Posebne dužnosti u sprječavanju i rješavanju situacija nasilnih situacija proizlaze iz prava i obaveza koja određuje opis poslova određenog radnog mjesta.

Ravnatelj škole zadužen je za:

- upoznavanje s odredbama Zakona, Pravilnika i Protokola putem web stranice škole;
- usklađivanje postojećih akata škole;
- obavezno sudjelovanje u proceduri kad je u pitanju nasilje nad učenicima od strane zaposlenih u školi i osoba van škole,
- obavještanje nadležnih službi (CZSS, policija, Ministarstvo i dr.) ili imenuje osobu koja poduzima te mjere

Dežurni nastavnik zadužen je za:

- vlastito upoznavanje s odredbama Pravila škole, Pravila o kućnom redu škole i Protokola,
- uočavanje slučajeva nasilnog ponašanja, zaustavljanje konflikta i trenutno djelovanje u vrijeme dežurstva
- obavještanje razrednika – usmeno ili u pisanoj formi,
- suradnju sa stručnom službom škole (u skladu s Protokolom)

- obavještanje nadležnih osoba ili službi o nasilju (ravnatelj, policija i/ili zdravstvena ustanova, roditelji učenika) u slučaju koji to zahtjeva

Razrednik je zadužen za:

- vlastito upoznavanje i upoznavanje učenika s odredbama Zakona, Pravilnika i Protokola
- upoznavanje roditelja s Pravilnicima škole i Protokolom
- uočavanje slučajeva nasilnog ponašanja, zaustavljanje konflikta i trenutnu intervenciju,
- razgovor sa sudionicima i prikupljanje informacija o nasilnom događaju,
- evidentiranje slučaja i vođenje dokumentacije o tome,
- informiranje roditelja i razgovor s njima,
- praćenje rezultata poduzetih mjera,
- komuniciranje s relevantnim ustanovama, po potrebi, uz suglasnost ravnatelja,
- suradnju sa stručnom službom škole.

Predmetni nastavnici su zaduženi za:

- vlastito upoznavanje s odredbama Zakona, Pravilnika i Protokola
- uočavanje slučajeva nasilnog ponašanja, zaustavljanje konflikta i trenutno djelovanje,
- informiranje razrednika i stručne službe.

Stručni tim (pedagog i/ defektolog) je zadužen za:

- sudjelovanje u odgojno-obrazovnom radu s ciljem zaštite učenika od nasilja i mirnog rješavanja sukoba (učenika, zaposlenika, roditelja),
- organiziranje upoznavanja učenika, roditelja i lokalne zajednice s Pravilnicima škole i Protokolom
- izradu, koordinaciju i realizaciju programa prevencije nasilja u školi,
- pružanje pomoći i podrške učenicima, roditeljima i nastavnicima, učesnicima i svjedocima nasilja,
- obavljanje razgovora, predlaganje zaštitnih mjera i praćenje rezultata uvedenih mjera,
- suradnju s drugim ustanovama i medijima te, uz suglasnost ravnatelja ustanove, evidentiranje pojave nasilja,
- provođenje istraživanja i pisanje izvještaja na ovu temu (prema planu i po potrebi).

Pomoćno i tehničko osoblje je dužno:

- dežurati po rasporedu,
- uočavati nasilje i u kriznim situacijama odmah intervenirati,
- informirati dežurnog nastavnika;
- ukoliko ne pronađe dežurnog nastavnika, informirati stručnog suradnika ili ravnatelja škole o kriznoj situaciji.

Učenici trebaju:

- biti upoznati s odredbama Pravila o kućnom redu, Pravilnika o načinu postupanja odgojno-obrazovnih radnika školskih ustanova u poduzimanju mjera zaštite prava učenika te prijave svakog kršenja tih prava nadležnim tijelima i ovog Protokola,
- uočavati slučajeve nasilnog ponašanja,
- slučajeve nasilnog ponašanja prijaviti razredniku, dežurnom nastavniku ili stručnom suradniku,
- sudjelovati u mjerama prevencije i zaštite.

DODATAK 2 – RAZINE NASILJA I PRIPADAJUĆI POSTUPCI

Razvrstavanje nasilja na razine ima cilj osiguravanja ujednačenog postupanja u situacijama nasilja kad su akteri učenici i/ili osoblje škole.

Isti oblici nasilja mogu se pojaviti na više razina, ali se razlikuju u intenzitetu, stupnju rizika, učestalosti, posljedicama i počiniteljima.

Oblici nasilja prve razine po svojoj prirodi mogu biti:

- fizičko nasilje: guranje, šutiranje, štibanje, uništavanje stvari, grebanje, prljanje, gađanje, čupanje, ugiz;
- psihičko nasilje: vrijeđanje, uskraćivanje informacija o domaćoj zadaći, omalovažavanje, psovanje, etiketiranje i nazivanje pogrđnim imenima, ruganje, imitiranje;
- socijalno nasilje: širenje glasina i ogovaranje, dobacivanje, favoriziranje na osnovu različitosti, podsmijehivanje, isključivanje iz zajedničkih aktivnosti i grupe (u fizičkom ili virtualnom okruženju);
- seksualno nasilje: psovanje i neumjesno dobacivanje sa seksualnom porukom, lascivni komentari, seksualno nedvosmislena gestikulacija, širenje priča i etiketiranje po spolnoj orijentaciji;
- nasilje zloupotrebom informacijskih tehnologija i sredstava komunikacije: uznemiravajuće pozivanje, slanje uznemiravajućih poruka i nedolično komuniciranje putem interneta i na društvenim mrežama.

Na prvoj razini, razrednik samostalno poduzima aktivnosti u suradnji s roditeljima, u smislu pojačanog odgojnog rada s učenicom, grupom učenika i/ili čitavim razredom, uz uredno vođenje evidencije o poduzetim mjerama te obavještava stručnog suradnika pedagoga o cjelokupnoj situaciji.

Izuzetno, ako se nasilno ponašanje ponavlja, ako odgojni rad ne daje rezultate, ako su posljedice teže, ako je u pitanju nasilje grupe prema pojedincu i/ili ako isti učenik trpi ponovljeno nasilje, škola intervenira aktivnostima predviđenim na drugoj ili trećoj razini.

Oblici nasilja druge razine:

- fizičko nasilje: šamaranje, udaranje, pljuvanje, trganje odjeće, gaženje, otimanje i uništavanje imovine, izmicanje stolice, guranje niz stepenice, čupanje za uši i kosu, zatvaranje s namjerom zastrašivanja (u ormar, svlačionicu, kabinu wc);
- psihičko nasilje: ucjenjivanje, manipuliranje emocijama, prijetnje, isključivanje iz grupe, zabrana komuniciranja, nepravredno kažnjavanje;
- socijalno nasilje: neprihvatanje, neuključivanje u grupne aktivnosti, spletkarenje, iskorištavanje, manipuliranje ponašanjem, uskraćivanje pažnje od grupe (ignoriranje) i drugi oblici vršnjačkog pritiska (uvjetovanje za pripadnost grupi);
- seksualno nasilje: pokazivanje pornografskog materijala, svlačenje i/ili pokazivanje intimnih dijelova tijela, dodirivanje po intimnim dijelovima tijela, ponovljeno upućivanje poruka, psovki i komentara sa seksualnom aluzijom;
- nasilje zloupotrebom informacijskih tehnologija su: snimanje i slanje video-zapisa, neprimjereno oglašavanje, zloupotreba blogova, foruma i *chatova*, snimanje pojedinaca kamerom protiv njihove volje, snimanje nasilnih scena (kamerom, telefonom ili drugim sredstvom informacijskih tehnologija), distribuiranje snimaka i slika sa satova i iz škole, bez prethodne suglasnosti osoba na slici/snimci.

Na drugoj razini aktivnosti poduzima razrednik u suradnji sa stručnim suradnikom škole (pedagog) i/ili ravnateljem, uz obavezno sudjelovanje roditelja sa svrhom pojačanog odgojnog rada. O dogovorenim mjerama se uredno vodi evidencija.

Ukoliko taj pojačani odgojni rad nije djelotvoran, odgovorna će osoba (pedagog u dogovoru s razrednikom, razrednim ili nastavničkim vijećem) pokrenuti postupak izricanja pedagoških mjera, u skladu s Pravilnikom o kriterijima izricanja pedagoških mjera .

Oblici nasilja treće razine:

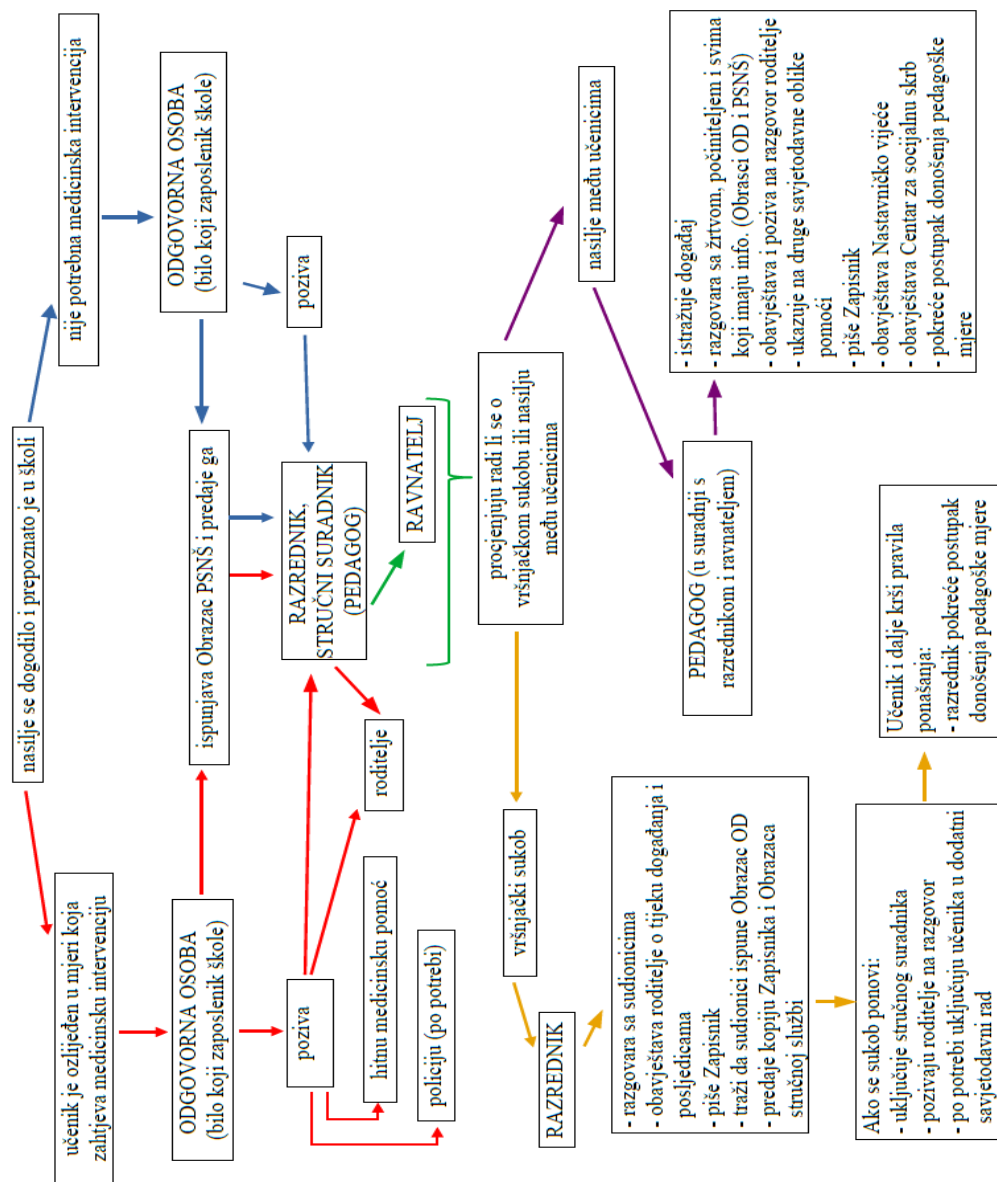
- fizičko nasilje: davljenje, bacanje na pod ili niz stepenice, tuča, prouzrokovanje opekotina, podljeva, prijeloma i drugih povreda (udarcima, ubodima...), uskraćivanje hrane i sna, izlaganje niskim temperaturama, napad oružjem;

- psihičko nasilje: zastrašivanje, iznuđivanje novca ili stvari, ucjenjivanje uz ozbiljnu prijetnju, uključivanje u destruktivne grupe i organizacije, ograničavanje kretanja i izolacija, navođenje na korištenje psihoaktivnih supstanci i narkotičkih sredstava;
- socijalno nasilje: prijetnje, maltretiranje pojedinca ili grupe od druge grupe, organiziranje zatvorenih grupa (klanova) koje ima za posljedicu povrjeđivanje drugih;
- seksualno nasilje: zloupotreba položaja, zavođenje od punoljetne osobe, podvođenje, navođenje, iznuđivanje i prinuda na seksualni čin, silovanje, incest;
- nasilje zloupotrebom informacijskih tehnologija su: snimanje nasilnih scena, otvaranje lažnih profila (učenika, nastavnika) na društvenim mrežama, distribuiranje snimaka i slika s nedozvoljenim sadržajem, dječja pornografija.

Na trećoj razini aktivnosti i mjere poduzima ravnatelj škole sa stručnim timom (pedagog), uz obavezno uključenje roditelja i nadležnih državnih tijela (Centar za socijalnu skrb, zdravstvena služba, policija i dr.). Ako je u rad s učenicom angažirana i neka druga ustanova ili služba, škola ostvaruje suradnju s njom/njima i usklađuju aktivnosti u skladu sa Zakonom o odgoju i obrazovanju, Pravilnikom o načinu postupanja odgojno-obrazovnih radnika školskih ustanova u poduzimanju mjera zaštite prava učenika te prijave svakog kršenja tih prava nadležnim tijelima te Protokolom o postupanju u slučaju nasilje među djecom i mladima.

Na ovoj razini obavezne su odgojno-obrazovne aktivnosti koje su po intenzitetu primjerene potrebama učenika, kao i pokretanje postupka izricanja pedagoških mjera u skladu s Pravilnikom o kriterijima izricanja pedagoških mjera.

DODATAK 3 – HODOGRAM U SLUČAJU VRŠNJAČKOG SUKOBA I NASILJA MEĐU UČENICIMA

OBRAZAC ZA PRIJAVU O SUKOBU I/ILI NASILJU U ŠKOLI
(popunjava radnik škole koji je nazočio sukobu ili nasilju)

Datum i vrijeme: _____

Mjesto: _____

Sudionici događaja:

Kratak opis događaja:

Poduzete mjere:

Potpis osobe koja prijavljuje događaj: _____

Potpis stručnog suradnika: _____

OBRAZAC ZA OPIS DOGAĐAJA (popunjavaju sudionici sukoba/nasilja)

Datum: _____

Vrijeme: _____

Mjesto: _____

Sudionici događaja:

Opis događaja:

Što mislim o uzrocima događaja:

Što ću uraditi da popravim učinjeno i ostali prijedlozi:

Potpis sudionika u događaju: _____

Potpis stručnog suradnika: _____